

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Маршицька В. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії і освіти дорослих
ДЗВО Університету менеджменту освіти НАПН України,
Україна

Поняття професіоналізму є одним із ключових у розвитку теорії та практики освіти дорослих. Коли говоримо про професію, професійну діяльність, то маємо на увазі, перш за все, певне коло повноважень, у межах якого фахівець здатний діяти. Зрозуміло, щоб бути реалізованими у діяльності, компетенції (повноваження) мають бути підкріплені сформованими у фахівця компетентностями. Безперечно, що чим більш розвинуті компетентності, тим вищий рівень професійної діяльності фахівця, що й є одним із показників професіоналізму.

У вітчизняних дослідженнях у галузі післядипломної педагогічної освіти професійний розвиток науковці розглядають як набуття фахівцем нових сутнісних характеристик професійної самосвідомості та професійної культури, оновлення компетентностей, що є результатом доцільного поєднання технологій формальної, неформальної та інформальної освіти.

Професіоналізм фахівців має відповідати запитам суспільства. Очевидно, що сьогодні зміни вимог до професіоналізму відбуваються дуже швидко, що потребує вже не стільки розвитку професійних компетентностей, скільки трансформації, докорінної зміни професіоналізму.

Серед інноваційних технологій освіти дорослих дослідники виокремлюють *трансформаційне навчання (transformative learning)*, основи теорії та практики якого заклав Дж. Мезіров (J. Mezirow). Так, Дж. Мезіров та інші представники цього напрямку розглядають трансформацію як процес, у якому особистість не тільки усвідомлює, яким чином і чому у неї сформована певна картина світу, а

й розуміє, яким чином вона може змінити звичну картину світу та моделі поведінки, а також їй необхідно буде зробити вибір, чи буде вона діяти відповідно до цього остаточного розуміння. Таким чином, трансформаційна освіта – це про зміну ставлень, цінностей, ментальності, тобто це певна проєктивна стратегія розвитку особистості, основу якої складає не просто рефлексія, а критична рефлексія.

Серед чинників, які впливають на трансформацію (переосмислення) професіоналізму фахівця, дослідники виокремлюють наступні:

- входження суспільства у цифровий світ;
- зростання ролі лідерства у різних сферах професійної діяльності;
- зміна цінностей.

Серед технологій, що здатні забезпечити таку трансформаційну освіту, дослідники називають такі технології освіти дорослих: технологія взаємодії з агентами змін та суб'єктами інновацій, технологія партнерської взаємодії в освіті, технологія неперервної освіти, технологія комунікації та кооперації, технологія систематизації та унаочнення змісту освіти.

Охарактеризуємо технологію неперервної освіти. Однією з таких технологій є проєкти професійного та особистісного розвитку. Ця технологія стала у системі освіти дорослих провідною, тому що забезпечує тісний зв'язок наукового знання та практики, забезпечує неперервність у самовдосконаленні, спрямована на опанування необхідних компетентностей, затребуваних практикою, задовольняє потреби особистості у самоосвіті, створює передумови для професійного та особистісного розвитку в інформаційному освітньому середовищі.

Дослідники виокремлюють такі типи проєктів професійного розвитку:

- функціональний (для опанування фахівцями різних профілів і спеціальностей окремих функцій);
- рівневий (на основі диференційованого підходу відповідно до наявного рівня підготовки);

- тематичний (відповідно до запитів і замовлень споживачів освітніх послуг);
- самоосвітній (для науково-методичного супроводу самоосвіти певного напряму чи теми);
- організаційний (для розвитку організації в цілому);
- методичний (для удосконалення методик діяльності у певній галузі);
- управлінський (для керівників установ та організацій).

Безумовно, що така технологія потребує використання інтерактивних методик, що здатні забезпечити врахування професійних, особистісних потреб, взаємодію та партнерство у навчанні. Інтерактивні методики допомагають також у розв'язанні ситуацій, що викликають труднощі у осіб, які навчаються.

Як наголошують дослідники, вищезгадані технології освіти дорослих зможуть не тільки забезпечити професійний та особистісний розвиток фахівця, а й створити також сприятливі умови для впровадження інновацій і розвитку організації в цілому.

Література:

1. *Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент*: кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергєєвої. – Київ: Інтерсервіс, 2018. – 440 с.
2. Mezirow J. Transformative learning as discourse // *Journal of Transformative Learning*, 2003. – № 1 – P. 58–63.
3. Олійник В. В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта: нові моделі та форми професійного розвитку // *Освіта дорослих у перспективі змін: інновації, технології, прогнози*: кол. монографія; за ред. А. Василюк, А. Стоговського – Ніжин, 2017 – 248 с.